

Správa o výsledku kontroly poskytovania nepriamej štátnej pomoci formou úľavy na dani z príjmu právnických osôb a kontroly opatrení

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (ďalej len NKÚ SR) vykonal podľa plánu kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2010 kontrolu poskytovania nepriamej štátnej pomoci formou úľavy na dani z príjmu právnických osôb a kontrolu opatrení.

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť správnosť postupu daňových orgánov pri kontrole poskytovania nepriamej štátnej pomoci formou úľavy na dani z príjmu právnických osôb v zmysle zákona o štátnej pomoci, zákona o daniach z príjmov a súvisiacich všeobecne záväzných právnych predpisov, preveriť a vyhodnotiť plnenie opatrení.

Predmetom kontroly bolo:

- overiť základné údaje o vybraných prijímateľoch štátnej pomoci,
- preveriť postup daňového úradu pri výkone kontroly použitia prostriedkov štátnej pomoci, oprávnenosti vynaložených nákladov a dodržania podmienok poskytnutia štátnej pomoci v zmysle zákona NR SR č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov a § 35 (§ 35a) zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov u vybraných daňových subjektov,
- vyhodnotiť výsledky kontrol vykonaných daňovými úradmi,
- preveriť splnenie, resp. plnenie prijatých opatrení v tých daňových úradoch, kde po výkone kontroly NKÚ SR v II. polroku 2006 boli vypracované protokoly o výsledku kontroly,
- vyhodnotiť výšku čerpania štátnej pomoci daňovými subjektmi od začatia jej čerpania až do roku 2009,
- analyzovať vplyv hospodárskej krízy na výšku čerpania a plnenie podmienok štátnej pomoci na základe vyhodnotenia dotazníkov.

Kontrola bola vykonaná v 20 daňových úradoch (ďalej len „DÚ“): Daňový úrad pre vybrané daňové subjekty, Bratislava I, Skalica, Hlohovec, Trnava, Galanta, Hurbanovo, Šahy, Šaľa, Nováky, Púchov, Martin, Kysucké Nové Mesto, Turčianske Teplice, Humenné, Poprad, Snina, Košice II, Košice V a Spišská Nová Ves.

Vo vyššie uvedených daňových úradoch vyžiadal NKÚ SR doklady miestne príslušných 31 daňových subjektov, ktorým bola poskytnutá nepriama štátna pomoc formou úľavy na dani z príjmu právnických osôb (ďalej len „DPPO“) v zmysle zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov“), zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov“), zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej pomoci“) a zákona č. 502/2001 o finančnej kontrole a vnútornom audite v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite“). Z dôvodu získania údajov o ďalších 6 daňových subjektoch bolo formou dotazníkov oslovených ďalších 6 daňových úradov.

Kontrolovaným obdobím bolo obdobie od začatia čerpania štátnej pomoci do konca roku 2009.

Počas výkonu kontroly bolo zistené:

1. Legislatívny rámec poskytovania štátnej pomoci

Štátnou pomocou podľa zákona o štátnej pomoci sa rozumie každá pomoc v akejkoľvek forme, ktorú poskytuje na podnikanie alebo v súvislosti s ním poskytovateľ priamo alebo nepriamo z prostriedkov štátneho rozpočtu, zo svojho rozpočtu alebo z vlastných zdrojov podnikateľovi.

Nepriamou štátnou pomocou je štátna pomoc, pri ktorej prijímateľ nedostáva priamo finančné prostriedky, ale má určité zvýhodnenie.

Nepriamou formou štátnej pomoci je

- poskytnutie úľavy na dani alebo penále, pokute, úroku alebo iných sankciách podľa osobitného predpisu,
- odklad platenia dane alebo povolenie zaplatenia dane v splátkach.

Úľavu na dani z príjmov právnických osôb je možné poskytnúť daňovému subjektu v zmysle § 35, resp. § 35a zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov daňovníkovi dane z príjmov právnických osôb vo forme zníženia dane (daňový úver) vo výške 100 % na päť po sebe nasledujúcich zdaňovacích období, počnúc zdaňovacím obdobím, v ktorom po nadobudnutí účinnosti tohto zákona prvý raz vykázal základ dane a daň. Po splnení ďalších podmienok uvedených v § 35 a § 35a citovaného zákona môže daňovému subjektu počas piatich po sebe nasledujúcich zdaňovacích období (po zdaňovacom období, v ktorom poslednýkrát čerpal daňový úver) každoročne čerpať ďalší daňový úver vo výške 50 % dane vykázanej v daňovom priznaní.

Do 30. 04. 2004 schvaľoval daňovému subjektu poskytnutie štátnej pomoci zaslaním „Oznámenia o schválenej štátnej pomoci“ Úrad pre štátnu pomoc. Od 01. 05. 2004 bol Úrad pre štátnu pomoc zrušený a jeho kompetencie prevzalo Ministerstvo financií SR. Podmienky pre poskytovanie a kontrolu štátnej pomoci sú v rámci legislatívy Európskeho spoločenstva regulované podľa článkov 87 a 88 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva a Nariadenia Komisie č. 794/2004. Poskytnutie štátnej pomoci v zmysle zákona o štátnej pomoci je od 01. 05. 2004 podmienené schválením Európskou komisiou (ďalej len „EK“), ktorá vydá „Rozhodnutie o schválenej štátnej pomoci“.

2. Kontrola postupu daňových orgánov pri poskytovaní nepriamej štátnej pomoci formou úľavy na dani z príjmov právnických osôb

Kontrola NKÚ SR bola zameraná na overenie:

- základných údajov u vybraných prijímateľoch štátnej pomoci,
- postupu daňového úradu pri výkone kontroly použitia prostriedkov štátnej pomoci, oprávnenosti vynaložených nákladov a dodržania podmienok poskytnutia štátnej pomoci (ďalej len „kontrola použitia prostriedkov štátnej pomoci“).

V príslušnej evidencii a dokladoch 31 daňových subjektoch vedených v daňových úradoch bola kontrolou NKÚ SR overená ich správnosť a súlad s údajmi zapísanými v Obchodnom registri SR, tzn. obchodné meno, sídlo, identifikačné číslo, právna forma, predmet činnosti ako i výška základného imania (jej navýšenie) a výška vkladu zahraničnej osoby, pričom neboli zistené nedostatky.

Výkon kontroly použitia prostriedkov štátnej pomoci upravuje zákon o finančnej kontrole a vnútornom audite.

V zmysle § 19 ods. 1 zákona o štátnej pomoci je príjemca štátnej pomoci povinný:

- a) preukázať poskytovateľovi použitie prostriedkov štátnej pomoci a oprávnenosť vynaložených nákladov,
- b) umožniť poskytovateľovi vykonanie kontroly
 1. použitia prostriedkov štátnej pomoci,
 2. oprávnenosti vynaložených nákladov,
 3. dodržania podmienok poskytnutia štátnej pomoci.

Miestne príslušný správca dane u prijímateľa štátnej pomoci vykonáva kontrolu, ktorou preveruje plnenie podmienok poskytnutej nepriamej štátnej pomoci formou úľavy na dani z príjmov právnických osôb stanovených v oznámení o schválení štátnej pomoci (Úradom pre štátnu pomoc), resp. v rozhodnutí o schválení štátnej pomoci po schválení Európskou komisiou ako i plnenie podmienok uvedených v zákone č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov a v zákone č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov.

Daňové úrady u 17 (z 37) daňových subjektov vykonali kontrolu použitia prostriedkov štátnej pomoci za zdaňovacie obdobia do roku 2005, u 12 daňových subjektov za zdaňovacie obdobie roku 2006, 2007, resp. 2008 a v jednom daňovom subjekte bola vykonaná kontrola za každý rok čerpania štátnej pomoci. Daňové úrady nevykonali ani jednu kontrolu použitia prostriedkov štátnej pomoci u 7 daňových subjektov napriek tomu, že vyčerpali štátnu pomoc v celkovej sume 17 497 tis. eur, z toho jeden daňový subjekt v roku 2006 štátnu pomoc dočerpал.

V dokladoch vypracovaných správcom dane týkajúcich sa výkonu kontroly použitia prostriedkov štátnej pomoci, ktoré boli predložené kontrolným skupinám zistil NKÚ SR nasledovné nedostatky v konaní daňových úradov:

- správca dane pri výkone kontroly neoveril správnosť vyčíslenia oprávnených nákladov na účely obstarania hmotného a nehmotného investičného majetku a v zázname o výsledku kontroly poskytnutej štátnej pomoci sa nedostatočne zaoberal plnením stanovených podmienok, za ktorých sa mohla čerpať štátna pomoc (DÚ Bratislava I, DÚ Hlohovec),
- záznam o výsledku kontroly poskytnutej štátnej pomoci neobsahoval zoznam príloh - dokladov a písomnosti, ktoré sa vzťahovali k predmetu kontroly (DÚ Hlohovec),
- správca dane prijal ročné správy o plnení stanovených podmienok čerpania štátnej pomoci s nesprávnymi, resp. neúplnými údajmi od prijímateľov štátnej pomoci (DÚ Galanta, Nováky a Púchov),
- v poverení na výkon kontroly poskytnutej štátnej pomoci bolo uvedené zrušené ustanovenie zákona (DÚ Bratislava I, DÚ Hlohovec).

Čerpanie prostriedkov nepriamej štátnej pomoci formou úľavy na dani z príjmov právnických osôb priamo nadväzuje na vykázanú daňovú povinnosť v daňovom priznaní k dani z príjmu právnických osôb za zdaňovacie obdobie predchádzajúceho roka.

NKÚ SR kontrolou v daňových úradoch zistil, že daňové kontroly za obdobie čerpania štátnej pomoci do roku 2005 boli vykonané u 15 daňových subjektov, za roky 2006 až 2008 u 13 (z 37) vybraných daňových subjektov. Predmetom kontroly bolo vždy len jedno zdaňovacie obdobie. Po vykonaných daňových kontrolách po roku 2006 bola spoločnostiam, čerpajúcim nepriamo štátnu pomoc, za nedostatky zistené pri výkone kontroly DPPO dorubená daň v 6 prípadoch v celkovej sume 194 698 tis. eur. Miestne príslušné daňové úrady

nevykonali ani jednu kontrolu DPPO od začatia čerpania štátnej pomoci u 9 daňových subjektov, ktoré si uplatnili úľavu na DPPO v celkovej sume 26 140 tis. eur. Z toho jeden daňový subjekt dočerpал štátnu pomoc v roku 2006 v sume 515 tis. eur a druhý v roku 2008 v sume 1 948 tis. eur.

V dokladoch vypracovaných správcom dane týkajúcich sa výkonu daňovej kontroly DPPO zistil NKÚ SR nasledovné nedostatky:

- správca dane z prerokovania protokolu spísal zápisnicu o ústnom pojednávaní, ktorá neobsahovala vyjadrenia poučených osôb, ich návrhy alebo námietky smerujúce proti obsahu zápisnice a závery o týchto návrhoch alebo námietkach (DÚ Trnava),
- predbežné opatrenie, ktorým bolo zakázané daňovému subjektu nakladať s hmotným majetkom, správca dane nezrušil, hneď ako pominuli dôvody, pre ktoré bolo uložené (DÚ Trnava),
- dodatočným platobným výmerom bol vyrubený nesprávny rozdiel na DPPO (DÚ Košice II),
- uložená pokuta bola vyčíslená z nesprávneho rozdielu na DPPO (DÚ Košice II).

3. Kontrola plnenia opatrení z kontroly vykonanej NKÚ SR v II. polroku 2006

Na základe výsledkov kontroly NKÚ SR v II. polroku 2006 nižšie uvedené daňové úrady prijali celkom 14 opatrení na odstránenie zistených nedostatkov. Preverení ich plnenia NKÚ SR zistil nasledovné:

DÚ Trnava zamerail jedno opatrenie na vykonanie daňovej kontroly na dani z príjmu právnických osôb u dvoch daňových subjektov; následne bol jednému daňovému subjektu dorubený rozdiel dane za zdaňovacie obdobie roku 2006 v sume 485,10 eur a druhému subjektu bol dorubený rozdiel dane za zdaňovacie obdobie roku 2005 v sume 3 903,34 eur. Opatrenie bolo vyhodnotené ako splnené. Na dodržiavanie ustanovení pri vykonávaní kontroly použitia prostriedkov štátnej pomoci podľa zákona o finančnej kontrole a audite boli zamerané 2 opatrenia. Keďže DÚ od roku 2006 nevykonail u príjemcov štátnej pomoci žiadnu následnú finančnú kontrolu zameranú na použitie prostriedkov štátnej pomoci, nebolo možné plnenie opatrení vyhodnotiť.

DÚ Skalica prijal 4 opatrenia so zameraním na vykonanie kontroly dodržiavania podmienok poskytnutej štátnej pomoci, uvádzanie všetkých preverených dokladov v správe a zázname o výkone kontroly, na uvádzanie výroku o skončení finančnej kontroly a na zasielanie ročných správ o poskytnutej štátnej pomoci na nadriadený orgán. Kontrolou príslušných dokladov neboli na strane správcu dane zistené porušenia ustanovení zákona o štátnej pomoci. Všetky opatrenia boli plnené priebežne.

DÚ Martin prijal 2 opatrenia na vykonanie daňovej kontroly na dani z príjmu právnických osôb a kontroly použitia prostriedkov štátnej pomoci u dvoch daňových subjektov. Správca dane po vykonanej daňovej kontrole vydal platobný výmer na zníženie daňovej straty o 58 475,57 eur a uložil pokutu vo výške 2 655,51 eur. Pri kontrole použitia prostriedkov nepriamej štátnej pomoci správcom dane neboli zistené nedostatky, obidve opatrenia boli splnené.

DÚ Kysucké Nové Mesto vykonail v rámci plnenia 3 opatrení kontrolu na dani z príjmu právnických osôb a kontrolu použitia prostriedkov štátnej pomoci, pričom nezistil nedostatky. Opatrenia boli vyhodnotené ako splnené, resp. ako priebežne plnené.

Daňový úrad Turčianske Teplice vykonal na základe prijatých opatrení kontrolu dani z príjmu právnických osôb a kontrolu použitia prostriedkov štátnej pomoci. Správca dane na základe výsledkov kontroly vydal dodatočný platobný výmer na rozdiel dane vo výške 1 420,24 eur, ktorú daňový subjekt uhradil. Vykonanou kontrolou nebolo zistené porušenie ustanovení zákona o štátnej pomoci. Obidve opatrenia boli splnené.

Preverení plnenia opatrení NKÚ SR zistil, že 6 opatrení bolo splnených a 6 opatrení sa plní priebežne. Plnenie 2 opatrení, ktoré boli zamerané na dodržiavanie ustanovení pri vykonávaní kontroly použitia prostriedkov štátnej pomoci podľa zákona o finančnej kontrole a audite nebolo možné vyhodnotiť nakoľko správca dane od roku 2006 nevykonal u príjemcov štátnej pomoci žiadnu následnú finančnú kontrolu. Po vykonaných daňových kontrolách bol 3 daňovým subjektom dorubený rozdiel dane celkom v sume 5 808,68 eur a uložená pokuta v sume 2 655,51 eur.

4. Čerpanie štátnej pomoci do roku 2009 a vplyv hospodárskej krízy na jej čerpanie v rokoch 2008 a 2009

Daňovým subjektom bola v zmysle § 35 a § 35a zákona č. 366/1999 Z. z. o daniach z príjmov daná možnosť uplatniť si a čerpať úľavu na dani z príjmu právnických osôb v súlade so zákonom č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci.

Nepriama štátna pomoc formou úľavy na dani z príjmov právnických osôb pre 37 vybraných daňových subjektov bola schválená v celkovej sume 1 406 168 tis. eur. Od začiatku čerpania štátnej pomoci v roku 2000 do roku 2009 bola štátna pomoc týmito daňovými subjektmi vyčerpaná v sume 1 181 514 tis. eur, čo predstavuje čerpanie na 84,0 % (príloha č. 1).

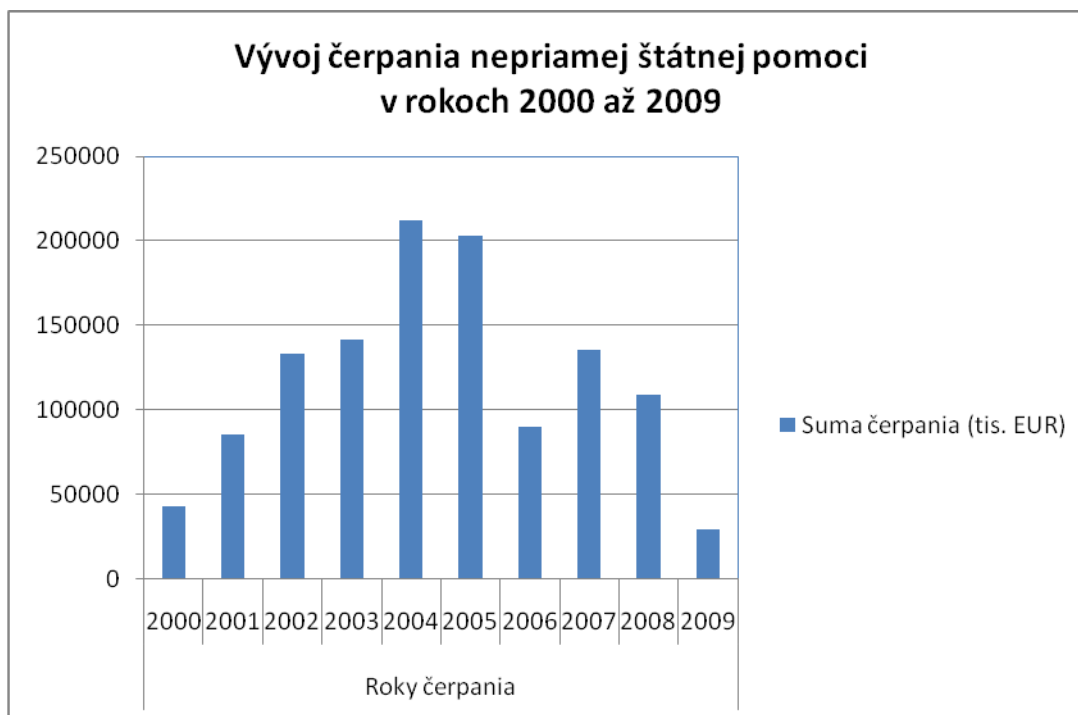
Z preverovaného počtu už 9 daňových subjektov vyčerpalo na 100,0 % schválenú sumu nepriamej štátnej pomoci formou úľavy na dani z príjmov právnických osôb. Jeden daňový subjekt čerpal štátnu pomoc 10 rokov v sume 530 618 tis. eur a jeden 9 rokov v sume 491 517 tis. eur. Dva daňové subjekty vyčerpali schválenú štátnu pomoc za 5 rokov, tri daňové subjekty za 4 roky a dva daňové subjekty vyčerpali štátnu pomoc za 3 roky. Spolu vyčerpali sumu 1 061 740 tis. eur, čo predstavuje 89,9 % z celkového čerpania vybraných daňových subjektov. Ostatné daňové subjekty čerпали nepriamu štátnu pomoc v rozpätí od 2,3 % do 98,4 %.

Čerpanie štátnej pomoci v rokoch 2000 – 2009

Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet subjektov v	1	6	15	26	28	29	29	21	15	13
Suma čerpania ŠP v tis. eur	4263 6	8547 6	13299 1	14145 4	21243 2	20268 7	9010 3	13565 6	10897 6	2910 3

Ako ukazuje tabuľka - z vybranej vzorky 37 daňových subjektov v roku 2000 čerpal štátnu pomoc len jeden subjekt v sume 42 636 tis. eur. V roku 2001 možnosť čerpania štátnej

pomoci využilo 6 subjektov a výška čerpanej štátnej pomoci stúpila na 85 476 tis. eur. V rokoch 2002 až 2004 počet subjektov, ktorí čerpali štátnu pomoc stúpil, keď v roku 2004 štátnu pomoc čerpalo 28 daňových subjektov a suma štátnej pomoci presiahla 212 432 tis. eur. V roku 2005 nastala mierna stagnácia čerpania štátnej pomoci (202 687 tis. eur). V roku 2006 bola štátna pomoc čerpaná 29 daňovými subjektmi, ale len v sume 90 103 tis. eur. V roku 2007 štátnu pomoc čerpalo 21 daňových subjektov v sume 135 656 tis. eur. Najväčší pokles čerpania štátnej pomoci bol zaznamenaný v roku 2009 (29 103 tis. eur), keď oproti roku 2008 (108 976 tis. eur) poklesla suma vyčerpanej štátnej pomoci o 79 873 tis. eur. Štátnu pomoc v roku 2009 čerpalo len 13 daňových subjektov, z čoho 2 daňové subjekty ju v tomto roku dočerpali. Štátnu pomoc do roku 2009 už malo 7 daňových subjektov vyčerpanú.

Z grafu je zrejmé postupné narastanie čerpania nepriamej štátnej pomoci formou úľavy na dani z príjmu právnických osôb od roku 2000 do roku 2004 a jej postupný pokles najmä od roku 2008, kedy sa začal prejavovať vplyv hospodárskej krízy. Spoločnosti vykázali v podaných daňových priznaniach k DPPO nižšie daňové povinnosti, resp. vykázali stratu, čo im neumožnilo v plnej miere čerpať schválenú nepriamu štátnu pomoc. Čerpanie štátnej pomoci v rokoch 2008 a 2009 nevyužilo 17 z 37 daňových subjektov, pričom vykazovali čerpanie štátnej pomoci od 2,3 % do 92,1 %.

Na základe sumarizácie preinvestovaných finančných prostriedkov (príloha č. 2) NKÚ SR zistil, že 37 daňových subjektov do roku 2008 preinvestovalo na rozvoj alebo rozšírenie investičného majetku celkom sumu 2 656 197 tis. eur. V roku 2004 bola preinvestovaná najvyššia suma 384 476 tis. eur. Nárast investícií mal priamy, ale aj nepriamy vplyv, na rast zamestnanosti. Po roku 2006 začala suma preinvestovaných finančných prostriedkov u subjektov, ktoré v danom období čerpali štátnu pomoc, klesať. V roku 2007 bola preinvestovaná suma 272 719 tis. eur, pričom v roku 2008 už len suma 223 072 tis. eur.

U príjemcov štátnej pomoci sa vplyv hospodárskej krízy na čerpanie nepriamej štátnej pomoci formou úľavy na DPPO v rokoch 2008 a 2009 prejavil nasledovne:

Prvé mesiace roka 2009 preukázali celkový negatívny dopad celosvetového vývoja produkcie v automobilovom priemysle. Výrobcovia automobilov predĺžili odstávky výroby koncom roka 2008 a produkcia bola obnovená až od polovice januára 2009. V tomto období bola ukončená spolupráca so spoločnosťami prenajímajúcimi zamestnancov, boli ukončené pracovné zmluvy uzatvorené na dobu určitú a pristúpilo sa tiež k skráteniu pracovného času.

Daňový subjekt, ktorý čerpal štátnu pomoc na 59,9 % poukázal na skutočnosť, že sa mu počas čerpania štátnej pomoci nepodarilo naplniť všetky zámery spoločnosti, najmä plánovaný nárast počtu zamestnancov na 1 600, keď v roku 2008 bol počet zamestnancov 979 a voči roku 2007 poklesol o 107.

Ďalší daňový subjekt nedosahoval oproti pôvodnému zámeru očakávané hodnoty z pohľadu výšky investícií, dosiahnutých tržieb a hospodárskeho výsledku. Najvýznamnejší vplyv na uvedenú skutočnosť mal predovšetkým útlm dopytu po výrobkoch spoločnosti a zníženie kúpnej sily zákazníkov. Z dôvodu výrazného poklesu tržieb oproti predpokladaným hodnotám spoločnosť neuplatňovala úľavu na dani z príjmov. Daňový subjekt čerpal štátnu pomoc len v roku 2007 a vyčerpal z nej len 2,3 %.

V spoločnosti, ktorá vyčerpala štátnu pomoc na 98,4 % sa hospodárska kríza začala výraznejšie prejavovať od začiatku novembra 2008 z dôvodu obmedzovania úverových zdrojov bánk vo vzťahu k stavebným a priemyselným podnikom. V roku 2009 došlo v spoločnosti k medziročnému prepadu celkových tržieb o 41 000 tis. eur. Celkové tržby z predaja tovaru a za vlastné výrobky a služby predstavovali v roku 2009 iba 53 % tržieb dosiahnutých v roku 2008 a len 80 % úrovne plánovanej v projekte. V priebehu roka 2009 obmedzila spoločnosť nákup poddodávok a zintenzívnila využitie vlastných zamestnancov a vlastnej techniky, čím dokázala predísť výraznejším hospodárskym stratám.

Podľa informácie daňového subjektu čerpajúceho štátnu pomoc na 19,1 % dopad finančnej a ekonomickej krízy sa v roku 2009 prejavil najmä v poklese objednávok a v prepade predaja výrobkov spoločnosti. Objem poklesu predaja v roku 2009 predstavoval v porovnaní s priemerom prvých troch štvrtí rokov roku 2008 viac ako 55 %. V záujme udržania výroby a zachovania zamestnanosti vykonala spoločnosť viaceré nepopulárne opatrenia, napr. urýchlila reštrukturalizáciu, skrátila pracovný úväzok, znížila počet zamestnancov (o 155) a obmedzila investície.

V dôsledku globálnej hospodárskej krízy poklesli oproti predchádzajúcemu roku 2008 počty predajní v rámci celej nadnárodnej skupiny, čo viedlo u prijímateľa štátnej pomoci k zníženiu výroby a v marci 2009 bol nútený ohlásiť hromadné prepúšťanie zamestnancov (pokles o 273), čím došlo k zrušeniu tretej zmeny na všetkých štyroch výrobných linkách.

5. Zhrnutie

Nepriama štátna pomoc formou úľavy na dani z príjmu právnických osôb sa daňovým subjektom poskytuje na rozvoj regiónov. Regionálnou pomocou sa zabezpečuje počiatočná investícia alebo sa vytvárajú pracovné príležitosti, ktoré súvisia s investíciou. Investícia musí smerovať do fixného kapitálu dotknutého nového podniku, rozšírenia existujúceho podniku alebo začatia aktivity, ktorá vyžaduje podstatnú zmenu produktu alebo výrobného procesu v existujúcom podniku.

Spoločnostiam boli na základe žiadosti o poskytnutie nepriamej štátnej pomoci po schválení Úradom pre štátnu pomoc, resp. Európskou komisiou v „Oznámeniach (rozhodnutiach) o schválení štátnej pomoci“ určené podmienky jej čerpania. Jednou z podmienok bola stanovená neprekročiteľná výška nepriamej štátnej pomoci, určená každému žiadateľovi percentom z celkovej hodnoty oprávnených nákladov na obstaranie investičného majetku - vo vzťahu na investičný projekt. Kontrolou NKÚ SR nebolo zistené prekročenie jej čerpania.

Pre 37 daňových subjektov bola v rokoch 2000 až 2009 schválená nepriama štátna pomoc formou úľavy na dani z príjmov právnických osôb v celkovej sume 1 406 168 tis. eur, z ktorej daňové subjekty za sledované obdobie vyčerpali 1 181 514 tis. eur, čo predstavuje 84,0 %. Čerpanie nepriamej štátnej pomoci do roku 2009 využilo na 100,0 % - 9 daňových subjektov, ktoré spolu vyčerpali štátnu pomoc v sume 1 061 740 tis. eur, tzn. 89,9 % z celkove čerpanej štátnej pomoci.

V rokoch 2002 až 2004 počet subjektov a suma čerpania štátnej pomoci stúpala. V roku 2005 nastala mierna stagnácia čerpania štátnej pomoci. Po roku 2006 počet daňových subjektov čerpajúcich štátnu pomoc ako i suma čerpania začala klesať. Najväčší pokles čerpania štátnej pomoci bol zaznamenaný v roku 2009 na 29 103 tis. eur, keď oproti roku 2008 (108 976 tis. eur) poklesla suma čerpanej štátnej pomoci o 79 873 tis. eur, tzn. o 73,3 %.

Počet zamestnancov v jednotlivých daňových subjektoch v čase čerpania štátnej pomoci od roku 2000 narastal a v roku 2006 bol dosiahnutý celkový stav 47 935 zamestnancov. Pokles čerpania štátnej pomoci po roku 2006 a pokles preinvestovaných finančných prostriedkov sa nadväzne premietol aj v poklese počtu zamestnancov, keď klesol na 41 630 v roku 2007 a v roku 2008 na 38 767 zamestnancov (príloha č. 3). Mnohé spoločnosti však neriešili vzniknuté problémy prepúšťaním zamestnancov ale tým, že spoločnosti rušili tretie zmeny, zamestnanci vykonávali prácu len na 60 % výkon, resp. začali čerpať dovolenku.

Nepriaznivá finančná situácia sa v rokoch 2008 a 2009 prejavila i v znížení objemu preinvestovaných finančných prostriedkov. Zatiaľ čo v roku 2007 bolo preinvestovaných 272 719 tis. eur, v roku 2008 to bolo len 223 072 tis. eur. Celkove bola do roku 2008 preinvestovaná suma 2 656 197 tis. eur (údaje za rok 2009 v čase výkonu kontroly ešte neboli od všetkých spoločností známe).

Preverením správnosti postupu daňových úradov pri výkone kontroly použitia prostriedkov štátnej pomoci v jednotlivých rokoch jej čerpania NKÚ SR zistil, že daňové úrady nevykonali ani jednu kontrolu použitia prostriedkov štátnej pomoci u 7 daňových subjektov (z 37) napriek tomu, že do roku 2009 vyčerpali štátnu pomoc v celkovej sume 17 497 tis. eur, z toho jeden daňový subjekt už v roku 2006 štátnu pomoc dočerpал. Ďalej bolo zistené, že správca dane sa v dvoch prípadoch v rámci vykonanej finančnej kontroly nedostatočne zaoberal plnením stanovených podmienok pre čerpanie štátnej pomoci.

Vzhľadom na to, že čerpanie prostriedkov nepriamej štátnej pomoci priamo nadväzuje na vykázanie daňovej povinnosti v daňovom priznaní k dani z príjmu právnických osôb za zdaňovacie obdobie predchádzajúceho roka, preveril NKÚ SR aj postup správcu dane pri výkone daňovej kontroly na dani z príjmov právnických osôb. Správcovia daní v 6 prípadoch za nedostatky zistené pri výkone daňovej kontroly DPPO po roku 2006 dorubili daň v celkovej sume 194 698 tis. eur. U 9 daňových subjektov, ktoré si uplatnili úľavu na DPPO,

nevykonali miestne príslušné daňové úrady ani jednu daňovú kontrolu DPPO od začatia čerpania štátnej pomoci, ktorou by overili správnosť výšky priznanej dane pred uplatnením úľavy a tým aj správnu výšku uplatnenej úľavy. Tieto daňové subjekty si od začiatku čerpania štátnej pomoci uplatnili úľavu na DPPO v celkovej sume 26 140 tis. eur.

Ďalej bolo kontrolou NKÚ SR zistené, že správca dane nezrušil predbežné opatrenie, len čo pominuli dôvody, pre ktoré bolo uložené. V inom prípade správca dane dodatočným platobným výmerom nevyrubil celkový rozdiel dane v sume 17 116 eur, ale ju znížil o 50 %. Následne uložená pokuta bola vyčíslená z nesprávneho základu.

Daňové úrady, v ktorých boli kontrolou zistené nedostatky, prijali 25 opatrení na ich odstránenie. NKÚ SR v rámci kontrolnej činnosti bude ich plnenie ďalej sledovať a kontrolovať.

Vzhľadom na to, že prijímatelia štátnej pomoci daň priznanú v daňových priznaniach k DPPO neodvádzajú do štátneho rozpočtu, ale si ju uplatňujú ako daňovú úľavu, NKÚ SR odporúča, aby správca dane pravidelne vykonával daňovú kontrolu na dani z príjmov právnických osôb a následne vykonal následnú finančnú kontrolu použitia prostriedkov štátnej pomoci.